

**ТЕРМИНИ С ФОРМА НА ИЗРАЗИ –
СЛАБОСТ ИЛИ НЕОБХОДИМОСТ В
ТЕРМИНОЛОГИЯТА НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ
(ВЪРХУ БЪЛГАРСКИ, ПОЛСКИ И АНГЛИЙСКИ
ЕЗИКОВ МАТЕРИАЛ)**

гл. ас. д-р Жана Станчева

Софийски университет „Св. Климент Охридски“

Текстът разглежда структурна група термини, наречени от Мария Попова „термини с форма на изрази“ – сложни словосъчетания, които съдържат обособена причастна конструкция. Авторката ги приема за недостатък в терминологията и не ги дефинира, нито анализира. Целта на текста е, от една страна, да представи мнението и на други автори по въпроса и да предложи работно определение за структурната група. От друга страна, да отдели термини, отговарящи на тази дефиниция, в европейската правната терминология от сферата на здравеопазването и да ги съпостави в три езика – два славянски (българския и полския) и един неродствен, но служещ за източник на заемане (английския). Сравнението показва, че термините с форма на изрази са най-редки в изходния език, следователно наличието им в славянските е самостоятелен терминотворчески избор, а не резултат от копиране. Като отлика между родствените езици изпъква това, че в полския тези термини са по-чести и по-разнообразни, което показва по-добрата предразположеност към тях в полското терминотворчество.

В тексте разглежда се структурна група терминов, наречени от Мария Попова „терминами с формой выражения“. Это сложные словосочетания, содержащие обособленную причастную конструкцию. Автор считает их недостатком в терминологии, не определяет их и не подвергает их анализу. Цель данного текста – с одной стороны, изложить мнение других авторов по данному вопросу и предложить рабочее определение этой структурной группы, а с другой стороны, выделить соответствующие этому определению термины в европейской юридической терминологии из области здравоохранения и сопоставить их в трех языках – двух славянских (болгарском и польском) и одном неродственном, но служащем источником заимствований (английском). Сопоставление показывает, что термины с формой выражения являются наиболее редкими в исходном языке, поэтому их наличие в славянском языке является самостоятельным терминотворческим выбором, а не результатом копирования. Как различие между родственными языками выявляется тот факт, что в польском языке

ети термини более частотни и разнообразни, что свидетельствует о большей предположенности к ним в польском терминоведении.

Ключови думи: термини с форма на изрази, обособени причастия, правна терминология на ЕС

Термините с форма на изрази често са пренебрегвани, целенасочено или не, от изследователите терминологи. Когато все пак станат обект на анализ, те неизменно са критикувани. Не са изключение и случаите, в които съществуването им като отделна група се отрича. Затова е редно да им бъде обърнато специално внимание.

Изследването има на първо място теоретична насоченост – цели да изясни какво представляват термините с форма на изрази и как се дефинират. Втората задача е практическа – да се открият и съпоставят конкретни примери за термини с форма на изрази, като за източник на ексцерпция служат правни текстове, засягащи здравеопазването на Европейския съюз (ЕС).

1. Термини в форма на изрази – определение, проучвания и разпространение

Пълният терминологичен анализ обхваща три равнища. На първото се отделят неологизми, неосемантизми и заемки в зависимост от източника на термина¹. На второ ниво описваме външната форма с оглед на словообразователната, лексикалнограматичната и формалносинтактичната (компонентна) структура на термините. На последното равнище – вътрешна форма – търсим номинационните признаци, на които отговарят компонентите от значението на термина (дефиницията) и значещите части от външната му форма². За целите на настоящото изследване важно е преди всичко второто ниво, тъй като в зависимост от компонентната структура на термините открояваме тези с форма на изрази.

1.1. М. Попова

Според класификацията на М. Попова от гледна точка на компонентната си структура термините се делят на 4 групи: 1. термини с форма на дума – съществително име; 2. термини с форма на дума – субстантивирана част на речта; 3. термини с форма на словосъчетание, които могат да имат за главен член съществително име или субстантивирана част на речта; 4. термини с форма на изрази (Popova 2012: 46, Popova 2017: 28–29).

¹ За видовете заемане в българската и полската здравна терминология на ЕС вж. напр. Станчева 2021.

² За вътрешна форма на здравна терминология на ЕС вж. напр. Станчева 2020.

На последната група авторката отделя най-малко внимание. Отбелязва, че се срещат „и в устната, и в писмената реч на езиците за специални цели, но не се смятат за подходящи“ (Ророва 2012: 46, Ророва 2017: 28–29) и препоръчва трансформирането им в словосъчетания. И в двата цитирани труда М. Попова посочва само 2 примера за такива термини и предлага как да бъдат заменени:

клас органични съединения, съдържащи карбоксилна група → *клас органични съединения с карбоксилна група*;

електропровод, свързващ отделни енергосистеми → *електропровод за свързване на отделни енергосистеми* (Ророва 2012: 47, Ророва 2017: 29).

Авторката не прилага дефиниция, нито допълнителни пояснения, но от примерите личи, че става дума за усложнени словосъчетания с обособена причастна конструкция. Целта на трансформацията очевидно е заместване на обособяването с подчинена предложна конструкция, без това непременно да води до по-кратка форма. Търсеният ефект обаче не е изрично описан. Допълнителна неяснота внася примерът, който авторката дава за термин словосъчетание с главен член субстантивирана част на речта: *главен преговарящ, заподозрян във финансови злоупотреби* (Ророва 2012: 46, Ророва 2017: 29). Тук отново виждаме обособен подчинен член, но вече със страдателно причастие. За този термин обаче не се предлага трансформация, следователно оценката за неговата форма е положителна или поне остава неясна. Създава се и впечатлението, че термини с обособено страдателно причастие не спадат към термините с форма на изрази.

В цитираните изследвания не откриваме други примери за термини с форма на изрази, както и с обособени причастия от какъвто и да било тип. Описвайки например формалносинтактичните техники за терминологична номинация, авторката изрично пише, че разглежда само словосъчетания (Ророва 2012: 385). Отделя съчинително и подчинително отношение между терминоелементите, при вторите разграничава предложни и безпредложни връзки, но термини с форма на изрази не се описват (Ророва 2012: 386–390). При типовете езикова вариантност на термините анализът отново се ограничава до словосъчетанията: „най-сложната според структурата си синтактична единица, която имам предвид, е словосъчетанието. Случаите с изречения, прости и сложни, както и с усложнени изрази, състоящи се от натрупвания на съчинително и подчинително свързани компоненти, оставям без внимание, понеже според застъпената от мен концепция не са подходящи за форма на термин“ (Ророва 2012: 598–599). Единствена препратка по темата е към текст на П. Кънчева, като този цитат присъства само в по-късния труд (Ророва 2017: 29).

1.2. П. Кънчева и анатомичната терминология

Въпросното изследване е посветено на българската анатомична терминология, а в отделна глава са разгледани отклоненията от езиковите норми (Kancheva 2009: 94). Като такива П. Кънчева определя терминологичните словосъчетания, които съдържат обособени определения със страдателни и деятелни причастия. Авторката не използва метатермина „термини с форма на изрази“, но се придържа към тезата на М. Попова, че са „несъвместими с общотерминологичните норми, както и с нормите на книжовния език“ (Kancheva 2009: 94). П. Кънчева посочва конкретни причини защо тази форма не е подходяща за термин: характерна е за простото изречение, не за словосъчетанието; интонационните промени и пунктуацията нарушават целостта на термина; допустима е само в дефиницията, не и във външната форма; не допринася за номинативната функция (Kancheva 2009: 94). Следователно авторката не приема тази усложнена форма за по-информативна. Предлага, подобно на М. Попова, възможни трансформации на обособената част в предложна конструкция: *мускул, смъкващ долната устна* → *мускул за смъкване на долната устна*; *мускул, изпразващ мехура* → *мускул за изпразване на мехура* (Kancheva 2009: 94). Вариантите без обособяване са малко по-дълги, т.е. със замяната не се цели съкращаване. Все пак обособяването на причастията е изрично отбелязано като характерна черта на този тип термини и примерите с деятелни и страдателни причастия са разгледани заедно.

1.3. Разпространение в други сфери

Термините с форма на изрази често отсъстват от терминологичните изследвания, което говори за тяхната различна застъпеност в отделните научни сфери. Например, анализирайки специализирания език на българското металознание, А. Христова не коментира нито един такъв пример (Hristova 1999). Не ги споменава и В. Георгиева при съпоставка на българска и английска военна терминология (Georgieva 2014).

1.4. И. Генов-Пухалева и европейската правна терминология

В европейския правен език обаче ситуацията е по-различна, а именно към него спадат примерите от нашия корпус. В своята монография, посветена на европейското право на околната среда, И. Генов-Пухалева анализира терминология от четири езика – българския, полския, английския и гръцкия³ и открива голямо разнообразие от термини с обособени причастни конструкции. В съответствие с теоретичните постановки на М. Попова още при първите разгледани примери с форма на изрази ав-

³ Гръцките термини няма да бъдат коментирани.

торката отбелязва, че тази структура се приема за недостатък и е добре да се трансформира в словосъчетание или сложна дума: *information held by a public authority* (англ.) – *informacje znajdujące się w posiadaniu organu władzy publicznej* (пол.) – *информация, съхранявана от публична власт* (бълг.) (Genev-Puhaleva 2015: 89–90). Авторката обаче не се наема да търси варианти, вероятно поради сравнително високата застъпеност на терминологични единици с такава структура и в четирите езика. Прави го само веднъж в монографията, като за термина *животни, отглеждани за добив на кожа* предлага опростяване в *кожодайни животни* или *животни за кожодобив*. С трансформацията тя цели новият термин „да отговаря на изискванията за краткост, без да се ощетява явността на основните номинационни признаци“ (Genev-Puhaleva 2015: 98). Следователно за основен недостатък на този тип термини тя приема тяхната дължина, отчитайки обаче по-високата им информативност (срв. противоположната позиция на П. Кънчева). Предложените варианти са двойно по-кратки – характеристика, която не се наблюдава при трансформациите у М. Попова и П. Кънчева.

Авторката не коментира процентно съотношение, но разглежда или поне отбелязва над 30 термина⁴ с форма на изрази в монографията си. Те имат и доста разнообразен състав: английските съдържат обособени сегашни и минали причастия, полските – деятелни и страдателни, българските – сегашни деятелни и страдателни причастия (подобно богатство липсва в нашия корпус). За разлика от П. Кънчева, И. Генеv-Пухалева използва приетия от М. Попова метатермин „термини с форма на изрази“, откриваме и следното структурно описание: усложнени изрази, съставени от опорно съществително име или именна група и подчинена конструкция, въведена с причастие (Genev-Puhaleva 2015: 124). Авторката не говори за обособяване, но изтъква постпозицията на причастията.

1.5. Опит за дефиниция

Уточнение следва да се направи и във връзка с позицията и функциите на причастията. Според П. Кънчева обособяването в структурата на термина е словоредно преустройство, което премества обособената част от обусловеното от синтактичната ѝ функция място (Kancheva 2009: 94). Това твърдение не намира обосновка в исторически план. Според И. Гугуланова, която разглежда причастията в славянски контекст, зависимата предикация или полупредикацията е примарната синтактична функция на причастията, докато атрибутивната им употреба като зависим член в именна група е вторична (Gugulanova 2005: 71). Постпозицията на причастните конструкции е предпочитана и улеснява обособяването им. Тя е тяхната неутрална позиция във всички славянски езици (Gugulanova 2005: 73).

⁴ От трите интересувачи ни езика.

Базирайки се на цитираните трудове, можем да приемем следната работна дефиниция за термини с форма на изрази като формалносинтактичен тип: многокомпонентни структури с главен член име или именна група и подчинен член – обособена причастна конструкция (деятелна или страдателна) в постпозиция. В практическата част на изследването търсим примери с такъв строеж в правната терминология на европейското здравеопазване.

2. Термини с форма на изрази в европейската здравна терминология

2.1. Правна терминология на ЕС

Европейското право е унифицирано за държавите членки, поради което обвързващите правни текстове (регламенти и директиви) се превеждат на всички официални езици на Съюза (24 на брой). Специфичното е, че терминологичната еквивалентност между езиковите версии се приема за пълна (Genev-Puhaleva 2015: 44–45) – нещо немислимо за всяка друга правна терминология. В настоящото изследване съпоставяме термини от три езика – българския, полския и английския. Включването на неродствения език има практическа обосновка – правните текстове на Съюза се изготвят първоначално на английски, а терминологичният лексикон в българския и полския е секундарен, съставен от преки, преводни или смесени заемки⁵. Материалът е ексцерпиран от официалния портал за достъп до правото на ЕС⁶. За всяка тройка термини посочваме CELEX номер – индивидуален идентификатор на правния документ, в който те са дефинирани⁷. Запазваме оригиналното им изписване.

2.2. Термини с форма на изрази в трите съпоставяни езика

В нашия корпус откриваме само един случай, в който термините и в трите разглеждани езика отговарят на работната дефиниция за термини с форма на изрази:

	Англ.	Пол.	Бълг.
1	device <i>intended</i> ⁸ for clinical investigation ⁹	wyrób <i>przeznaczony do badań klinicznych</i>	изделие, <i>предназначено за клинични изпитвания</i>

⁵ Според нормите на Съюза тази секундарност по никакъв начин не отменя статуса им на официални, безалтернативни и обвързващи правни термини наравно с английските.

⁶ <http://eur-lex.europa.eu/homepage.html>

⁷ Езикови единици, за които не е подадена правна дефиниция, т.е. не спадат към термините *sensu stricto*, не се анализират.

⁸ В удебелен шрифт даваме обособеното причастие в състава на термина.

⁹ CELEX номер 01990L0385-20071011

Формалносинтактичната структура съвпада изцяло в английския и българския – N+Pp+P+A+N, единствена разлика в полския е постпозицията на прилагателното *kliniczny* ‘клиничен’ – типичен словоред за полската терминология. Обособените причастия са еднотипни – минало в английския (*intended* ‘предназначен’), страдателни от свършен вид в славянските езици (*przeznaczony, przeznaczony*). Съпадението в структурата говори за стремеж максимално точно да се предаде формата на изходния английски термин.

2.3. Термини с форма на изрази в два от съпоставяните езици

Само веднъж в корпуса откриваме и случай, при който в реда термини обособена причастна конструкция има само в английския. Причастието отново е минало – *derived* ‘извлечен’:

	Англ.	Пол.	Бълг.
2	<i>medicinal products derived from human blood or human plasma</i> ¹⁰	<i>(produkty lecznicze na bazie ludzkiej krwi i ludzkiego osocza)</i> ¹¹	<i>лекарствени продукти, производни от човешка кръв или плазма</i>

Полският термин е словосъчетание – подчиненият член е свързан предложно (със сложния предлог *na bazie* ‘на базата на’) и така обособяването е избегнато. Българският термин има много близка формално-синтактична структура до английската (макар да липсва дублиране на определението *човешки*). И в българския подчиненият член е обособена конструкция, но въведена с девербално прилагателно име – *производен*. Друга конструкция с обособено прилагателно липсва в корпуса ни, както и в цитираните изследвания по темата. Заради наличието на обособяване и постпозицията терминът може да се причисли към тези с форма на изрази. Дължината на термините в трите езика е почти еднаква, като е въпрос за допълнителен анализ дали тези с обособена конструкция са по-информативни.

Отново само в един ред термини с форма на изрази са тези в българския и полския, но не и в английския:

	Англ.	Пол.	Бълг.
3	<i>(custom-made device)</i> ¹²	<i>wyrób wykonany na zamówienie</i>	<i>изделие, изработено по поръчка</i>

¹⁰ 32001L0083

¹¹ Термините, които не са с форма на изрази, поставяме в скоби.

¹² 32017R0745

Английският термин е двусъставно словосъчетание със сложно прилагателно име, като една от словообразователните основи е минало причастие (*made* ‘направен’). Славянските термини този път имат идентична компонентна структура: N+Pp+P+N. Обособените причастия (*wykonany*, *изработен*) са страдателни от свършен вид, близки семантично с английското от композита. Обособяването вероятно е резултат от стремежа да се запази максимално структурата и значението на изходния английски термин. Композиция с причастие обаче не е характерна за славянското словообразуване. Така славянските термини са по-дълги, но не съдържат повече номинационни признаци.

2.4. Термини с форма на изрази в един от съпоставяните езици

Поредното изключение в корпуса е тройка термини, в която с форма на израз е само българският:

	Англ.	Пол.	Бълг.
4	(<i>tissue engineered product</i>) ¹³	(<i>produkt inżynierii tkankowej</i>)	продукт, получен чрез тъканно инженерство

Английският термин съдържа минало причастие (*engineered*), но в атрибутивна функция. Негово формално съответствие липсва в двата славянски езика: докато в английския лексемата *engineer* може да изпълнява както субстантивна, така и вербална функция чрез конверсия, в славянските отсъства десубстантивен глагол с основа *инженер*. Наличието на причастие в българския термин (*получен*) го сближава с английския, но за сметка на близо двойна дължина и усложнена структура. Българският термин все пак е най-информативен.

Всички останали термини с форма на изрази в корпуса са само от полския материал. Първо разглеждаме тези с обособени страдателни причастия:

	Англ.	Пол.	Бълг.
5	(<i>custom-made device</i>) ¹⁴	<i>wyrób wykonany na zamówienie</i>	(изготвено по поръчка изделие)
6	(<i>authorised auxiliary medicinal product</i>) ¹⁵	<i>potoczniczy produkt leczniczy dopuszczony do obrotu</i>	(разрешен допълнителен лекарствен продукт)

¹³ 32007R1394

¹⁴ 01990L0385-20071011

¹⁵ 32014R0536

7	<i>(authorised investigational medicinal product)</i> ¹⁶	<i>badany produkt leczniczy dopuszczony do obrotu</i>	<i>(разрешен изпитван лекарствен продукт)</i>
8	<i>(package leaflet)</i> ¹⁷	<i>ulotka dołączona do opakowania</i>	<i>(листовка с упътване)</i>

Термините от ред 5 са от регламент от 2007 г. и в полския и английския съвпадат с тези от ред 3 от 2017 г. Различен тук е българският термин – той не съдържа обособена конструкция. Страдателно причастие все пак присъства (*изготвен*), но в атрибутивна функция. Така двата славянски термина имат еднаква дължина, компоненти и информативност, но само в полския има обособена конструкция (пол. N+Pp+P+N – бълг. Pp+P+N+N).

Термините от ред 6 и 7 са от един и същи регламент и имат сходна структура. На обособената конструкция в полския – *dopuszczony do obrotu* (‘разрешен за продажба’) в другите два езика отговарят атрибутивни причастия – минало в английския (*authorised* ‘оторизиран’) и страдателно от свършен вид в българския (*разрешен*). Това са поредни примери за придържане на българските термини към изходния английски, докато структурата в полския не е заета – обособената конструкция е оригинална, избрана от полските терминотворци като най-подходяща. В резултат полските термини имат допълнителен номинационен признак и са малко по-дълги.

Термините от ред 8 се различават помежду си по външна и вътрешна форма. Обособена конструкция има само в полския (свършено страдателно причастие *dołączony* ‘прикачен’), в другите два езика липсват причастия. Полският термин е най-дълъг, но и най-информативен.

Що се отнася до обособените деятелни причастия, такива откриваме само в полските термини, при това конструкцията е идентична (с разлика само в граматичното число) – *dotyczący bezpieczeństwa* (‘засягащ безопасността’):

	Англ.	Пол.	Бълг.
9	<i>(field safety corrective action)</i> ¹⁸	<i>zewnętrzne działanie korygujące dotyczące bezpieczeństwa</i>	<i>(коригиращо действие във връзка с безопасността)</i>
10	<i>(post-authorisation safety study)</i> ¹⁹	<i>badanie dotyczące bezpieczeństwa, przeprowadzane po udzieleniu pozwolenia</i>	<i>(проучвания за безвредност след получаване на разрешение)</i>

¹⁶ 32014R0536

¹⁷ 32001L0083

¹⁸ 32017R0746

¹⁹ 32001L0083

11	<i>(periodic safety update reports)</i> ²⁰	<i>okresowo aktualizowane sprawozdania dotyczące bezpieczeństwa</i>	<i>(периодични актуализирани доклади за безвредност)</i>
----	---	---	--

Полският термин от ред 9 съдържа дори 2 деятелни причастия, второто – в атрибутивна функция (*korygujący* ‘коригиращ’). Такова има и в българския термин (*коригиращ*). Специфичен е и полският термин от ред 10, в който има не едно, а две обособени причастия – второто е свършеното страдателно *przeprowadzony* ‘проведен’. Интересното е, че в българския термин от този ред няма дори атрибутивни причастия. В полския термин от ред 11 отново причастията са 2 – освен обособеното деятелно има и атрибутивно страдателно (*aktualizowany* ‘актуализиран’), като съответното присъства и в българския (*актуализиран*). И трите английски термина не съдържат причастия, т.е. наличието им в славянските термини не е резултат от структурно заемане, а обособяването отново е оригинален избор на полските терминотворци. По отношение на дължината, без съмнение и в трите реда тя е най-голяма в полския език.

Що се отнася до обособената конструкция с деятелно причастие (*dotyczący bezpieczeństwa* ‘засягащ безопасността’), в английския същият номинационен признак е изразен във формата със съществително в субстантивна или атрибутивна функция – *safety* ‘безопасност’; в българския – с предложни конструкции – *във връзка с безопасността, за безвредност*. Наличието на една и съща обособена конструкция в три полски термина, както и липсата на съответни причастия и в двата други езика, дава основание да я определим като лексикализирана, устойчива структура. Такива се използват широко в научния стил, срв. деятелни конструкции в българския: *низходяща интонация, входящ номер*; деепричастни в полския: *prawdę mówiąc, mając na uwadze* (Gugulanova 2005: 150, 158). Специфичното тук е, че се лексикализира обособена част, т.е. нормира се една усложнена структура, която в българската терминология се приема за недостатък и се избягва.

2.5. Бъдещи търсения

Описанието на компонентната структура на термините е само част от пълния терминологичен анализ. За да се оцени обективно и детайлно тяхната информативност, е нужен преглед на вътрешната форма с отделяне на номинационните признаци и съответните им мотивиращ и мотивиран признак. Конкретно при обособените причастни конструкции е интересно да се проследи кога те са формално и/ или синтактично обусловени,

²⁰ 32001L0083

като подобни търсения не са налични в други терминологични трудове. Такъв анализ обаче трябва да бъде обект на самостоятелно изследване.

Заклучение

Термините с форма на изрази не са обстойно проучени, нито дефинирани в българската терминология, но неизменно са критикувани. Като основен недостатък П. Кънчева изтъква неподходящата за външна форма на термин структура, която затруднява употребата, без да подобрява номинационните функции. По-различна е позицията на И. Генов-Пухалева, според която слабост е дължината им, но за сметка на по-висока информативност. Фактът, че тези термини се създават и налагат в европейската правна терминология обезсилва критиките за тяхната непригодност. Съпоставката им в три езика показва, че те често са по-дълги, което действително ги прави по-неудобни за употреба, но могат да съдържат повече номинационни признаци, което е несъмнено преимущество. Що се отнася до тяхното дефиниране, на база анализирания материал можем да разширим работното определение и да го представим така: усложнени словосъчетания с главен член – име (включително субстантивирана част на речта) или именна група и подчинен член – обособена конструкция в постпозиция, въведена с причастие или прилагателно име.

Термините с такава компонентна структура са втората по малобройност група в нашия корпус²¹ – представляват само 1% от английските, 2% от българските и цели 4,5% от полските примери²². Фактът, че са най-редки в изходния език, показва, че употребата им в славянските езици не е резултат от фразеологично заемане, а решение на терминотворците и следователно – присъща черта за съответната терминологична система. Прави впечатление, че тези термини са повече от два пъти по-чести в полския в сравнение с българския. Съпоставяйки употребата на причастия в състава на сложното изречение в двата езика, И. Гугуланова прави подобно наблюдение – българският език предпочита личните глаголни форми, а полският – причастните (Gugulanova 2005: 145). Показателно е и наличието на два типа обособени причастия в полския (деятелно и страдателно) при само един в другите два езика (минало и страдателно). Всичко това дава основание да твърдим, че обособяването е приет начин за терминообразуване в полския език, който заслужава внимание.

Макар и спорадично, откриваме случаи на по-нова форма на термин (българския от ред 3 и 5), в която предложна конструкция е заменена с

²¹ Корпусът включва 200 тройки термини.

²² Най-малобройни, но в друго процентно съотношение, са термините с форма на дума – субстантивирана част на речта.

обособена. Можем да разгледаме явлението като отваряне на българската терминология към този тип структура.

Съпоставката по компонентен строеж в трите езика сочи, че термините с форма на изрази обикновено са по-дълги от термините словосъчетания, но по-усложнената форма има потенциала да предава повече номинационни признаци. Както отбелязахме, прецизното съпоставяне на информативността на термините е задача на анализа на вътрешната форма, който остава извън целите на настоящото изследване.

Може ли да се отговори еднозначно на въпроса, дали термините с форма на изрази са слабост или необходимост за терминологията на ЕС? На този начален етап на проучване – по-скоро не. Факт е обаче, че въпреки критиките към тях, те намират приложение, а наличието им в славянските езици и особено в полския не е резултат от заемане, а оригинален избор на терминотворците. Макар и по-неудобни заради дължината си, те могат да бъдат по-информативни. Показателно е, че присъстват в една актуална и непрестанно развиваща и обогатяваща се терминология – тази на правото на ЕС, което е достатъчно основание да бъдат признати и изследвани.

Използвани съкращения:

Англ. – английски език

Бълг. – български език

Пол. – полски език

А – прилагателно име

N – съществително име

P – предлог

Pp – причастие

ЛИТЕРАТУРА:

- ГЕНЕВ-ПУХАЛЕВА, И. 2015. *Терминология на Европейския съюз. Съпоставка на българската, гръцката, полската и английската терминология на правото на околната среда*. Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, ISSN 0208-6336.
- ГЕОРГИЕВА, В. 2014. *Съпоставителна характеристика на българската и английската военна терминология (в областта на операциите по поддържане на мира)*. Автореферат на дисертация за присъждане на образователна и научна степен „доктор“. София.
- ГУГУЛАНОВА, И. 2005. *Българските причастия и деепричастия в славянски контекст*. София: УИ „Св. Климент Охридски“, ISBN 9540721849.
- КЪНЧЕВА, П. 2009. *Българската анатомична терминология днес*. София: APCO, ISBN: 9789549301526.
- ПОПОВА, М. 2012. *Теория на терминологията*. Велико Търново: Знак'94, ISBN 978-954-8305-25-9.
- ПОПОВА, М. 2017. *Приложно терминологично знание*. София: Авангард Прима, ISBN 978-619-160-755-6.

- СТАНЧЕВА, Ж. 2020. Терминология на Европейския съюз – какво (не)казват здравните термини (съпоставка в българския, полския и английския). – *Bulgarystyka – tradycje i przyszłości*. Poznań: PAN, 173–183, ISBN:978-83-63305-93-2.
- СТАНЧЕВА, Ж. 2021. Гостоприемството в европейската терминология – как българските и полските здравни термини приемат английския модел. – *Гостоприемството в полската и българската култура*. Велико Търново: Св. св. Кирил и Методий, 169–180, ISBN 978-619-208-287-1.
- ХРИСТОВА, А. 1999. Лингвистична характеристика на някои основни термини от металознанието. – *Въпроси на българската терминология*. София: Проф. Марин Дринов, 216–237, ISBN 954-430-576-9.

REFERENCES

- GENEV-PUHALEVA, I. 2015. *Terminologia na Evropeyskia sayuz. Sapostavka na balgarskata, gratskata, polskata i angliyskata terminologia na pravoto na okolnata sreda*. Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, ISSN 0208-6336.
- GEORGIEVA, V. 2014. *Sapostavitelna harakteristika na balgarskata i angliyskata voenna terminologia (v oblastta na operatsiite po poddarzhane na mira)*. Avtoreferat na disertatsia za prisazhdane na obrazovatelna i nauchna stepen „doktor”. Sofia.
- GUGULANOVA, I. 2005. *Balgarskite prichastia i deeprichastia v slavyanski kontekst*. Sofia: „Sv. Kliment Ohridski“, ISBN 9540721849.
- KANCHEVA, P. 2009. *Balgarskata anatomichna terminologia dnes*. Sofia: ARSO, ISBN: 9789549301526.
- POPOVA, M. 2012. *Teoria na terminologiyata*. Veliko Tarnovo: Znak'94, ISBN 978-954-8305-25-9.
- POPOVA, M. 2017. *Prilozhno terminoznanie*. Sofia: Avangard Prima, ISBN 978-619-160-755-6.
- STANCHEVA, Z. 2020. Terminologia na Evropeyskia sayuz – какво (не)казват здравните термини (sapostavka v balgarskia, polskia i angliyskia). – *Bulgarystyka – tradycje i przyszłości*. Poznań: PAN, 173–183, ISBN:978-83-63305-93-2.
- STANCHEVA, Zh. 2021. Gostopriemstvoto v evropeyskata terminologia – как balgarskite i polskite здравни термини приемат английския модел. – *Gostopriemstvoto v polskata i balgarskata kultura*. Veliko Tarnovo: Sv. sv. Kiril i Metodiy, 169–180, ISBN 978-619-208-287-1.
- HRISTOVA, Ad. 1999. Lingvistichna harakteristika na nyakoi osnovni termini ot metaloznaniето. – *Vaprosi na balgarskata terminologia*. Sofia: Prof. Marin Drinov, 216–237, ISBN 954-430-576-9.

**TERMS WITH AN EXPRESSION STRUCTURE –
A WEAKNESS OR A NECESSITY
IN THE TERMINOLOGY OF THE EUROPEAN UNION
(ON BULGARIAN, POLISH AND ENGLISH DATA)**

Assist. Prof. Zhana Stancheva, PhD
Sofia University “St. Kliment Ohridski”, Sofia

This paper examines a structural group of terms, referred to by Maria Popova as „terms with an expression structure” – complex phrases that incorporate a detached participle. The author perceives them as a drawback in terminology and neither defines, nor analyses them. The aim of the text is, on the one hand, to present the opinions of other authors on the matter and to propose a working definition for the structural group. On the other hand, to isolate terms that correspond to this definition in European legal terminology within the field of healthcare and to compare them in three languages – two Slavic ones (Bulgarian and Polish) and one non-related, serving as a source of borrowing (English). The comparison shows that terms with an expression structure are the least frequent in the source language, indicating their independent terminological choice in the Slavic languages rather than a result of direct borrowing. A notable distinction among the related languages is that in Polish these terms are more frequent and diverse, highlighting a better predisposition towards them in Polish term creation.

Key words: terms with an expression structure, detached participles, legal terminology of the European Union

Assist. Prof. Jana Stancheva, PhD
ORCID ID:0000-0003-3029-3396
Web of Science Researcher ID: AIC-3858-2022
Faculty of Slavic studies
Sofia University “St. Kliment Ohridski”
Tzar Osvoboditel 15 blvd,1504 Sofia
e-mail: jana.stancheva@slav.uni-sofia.bg